

AZ ISKOLA TÖRTÉNETE AZ ÁLLAMOSÍTÁSIG

„Csendesen, szerényen, ahogy hivatásukhoz illik, érkeztek meg délután községünkbe az Orsolya-szűzek, hogy kezükbe vegyék a katolikus leánynevelés ügyét. Tisztelettel és a papnőket megillető megbecsüléssel köszöntjük őket új otthonukban és kérjük munkásságukra Isten áldását.” – tudósított a Felső Szabolcsi Hírlap 1918. április 21-én az Orsolyita Rend nővéreinek Kisvárdára érkezéséről.

A szerzetesnővérek első csoportja 1918. április 18-án érkezett a győri és pozsonyi rendházakból, hogy elemi iskolájuk megnyitásával több évtizedre meghatározzák a leánynevelés ügyét.

Az iskola megalapításának gondolata már 1883-ban felmerült, amikor báró Horváth Jánosné Ung megyében erdőbirtokot hagyományozott a kisvárdai római katolikus egyházra, hogy abból egy leánynevelő intézetet hozzanak létre. A birtok eladásából származó összeg az idő múlásával tovább gyarapodott, 1917-ben már közel 43 000 korona lehetett. Ezt tovább gyarapította Angyalossy Pálné jóvoltából a Katolikus Nőegylet vagyona, majd a kisvárdai Közbirtokosság és Dr. Szmracsányi Lajos egri érsek is adományozott a nemes célra.

A női szerzetesrendek közül az Orsolya-rend mutatott érdeklődést a tervvel kapcsolatban, így a kisvárdai küldöttség Pozsonyban felkereste a rend magyar tartományának főnöknőjét, M. Irtzing Ignáciát. A tartományfőnöknő ezt követően Kisvárdára utazott, hogy megtekintse az elemi iskola épületét, ami négy tanteremből és tanítói lakásból állt. Ekkor tetszett meg neki a szomszédos telek, amelynek a parkjában álló kastélyszerű épületet zárda alapítására is alkalmasnak találta.

A terület és az épület akkor egy gazdag izraelita asszony, özvegy Reizman Lajosné tulajdona volt, tőle sikerült megvásárolni az épületet. Kisvárdai képviselőtestülete azt a kérést is megfogalmazta, hogy mivel legközelebb leány középiskola csak Nyíregyházán működik – az is „lutheránus” –, alapítson a zárda katolikus középiskolát is Kisvárdán. A rendfőnöknő erre ígéretet is tett, ha a képzéshez szükséges végzettségű rendtagokat sikerül Kisvárdára küldenie. Ilyen előzmények után érkeztek meg 1918 áprilisában az „Orsolya-szűzek” a településre, s azonnal munkához is láttak. Az Orsolya Rend M. Horváth Aloisiát bízta meg a kisvárdai rend vezetésével.

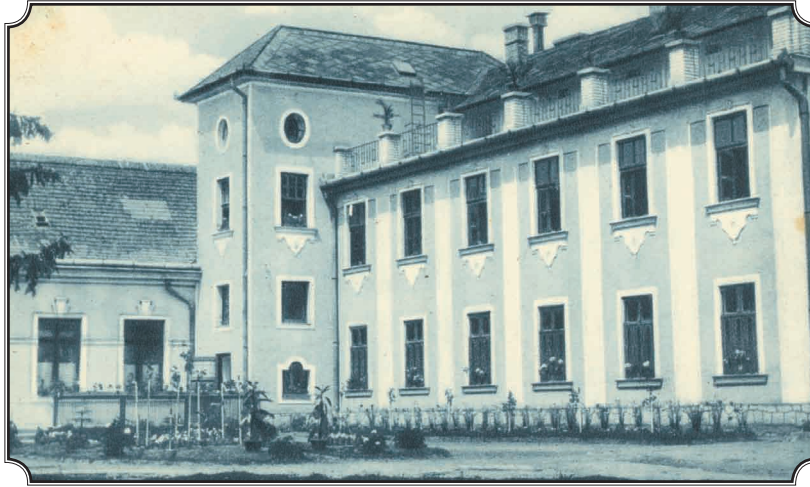
1918 szeptemberében az elemi leányiskola mellett megnyílt az internátussal felszerelt tanítóképző is egy évfolyammal, amelynek vezetőjéül Dr. Mayer Györgyöt, a helybeli Állami Főgimnázium igazgatóját kérték fel. 1918-ban a tanítóképző első osztályába jelentkezettek közül 18-an kértek bentlakást. Az internátust a kastélyépületben rendezték be, a zárdától jól elkülönítve. 26 fő elhelyezését tudták biztosítani négy szobában, de volt zongora-és tanulóterem is. Ez utóbbi sokáig a tanítóképző tanterme is volt. Tornateremmel ekkor még nem rendelkezett az iskola.

Az intézmény hamarosan benépesült, s a taglétszám emelkedése miatt bővítésre szorult. Liptay Béla kormányfőtanácsos közbenjárására a vallás-és közoktatásügyi miniszter, Klebersberg Kuno nagyösszegű segílyt ítelt meg, amit az Orsolya Rend hosszú lejáratú kölcsönrel egészített ki. Így kezdődhetett meg a mai utcafronti épület kialakítása, amelyben a tanítóképző is he-

lyet kapott. Az 1926. október 6-án került sor az emeletes, öt tantermes épület alapköszentelésére. A következő év őszére befejeződött az építkezés. Az épület földszintjén kaptak helyet az elemi iskola tantermei, az emeletre pedig beköltözött a tanítóképző.

Riszner M. Armella, a kisvárdai zárda főnöknője később is sokat fáradozott a további építkezéshez szükséges pénz előteremtésén, így 1929-ben átadták a rendház (a mai „A” épület), 1933-ban pedig az internátus épületét is (a mai „B” épület helyén). Az épületeket csodálatos park vette körül, amely a mai sportpálya területére is lenyúlt.

indíthatták be ezt a képzést – bár terveik között szerepelt –, mert már volt állami polgári iskola Kisvárdán. A tervről azonban nem mondtak le, hiszen ez lett volna az összekötő láncszem az elemi iskola és a tanítóképző között.

1938-ban a tanítóképzés átszervezése miatt az intézmény nehéz helyzetbe került, hiszen a tanítóképzők számát országosan csökkentették, és a megszűnésre ítélték között volt a kisvárdai is. *Köbli M. Ignácia*, aki a zárda főnöknői tisztét 1937-től látta el, és akire 1939-től az iskola igazgatása is hárult, a minisztérium javaslatára háztartási és gazdasági iskolát szervezett a helyzet megoldására.

Később újra szükség volt a tanítóképzésre Kisvárdán, így 1941 szeptemberében megnyílt a liceum első osztálya 55 növendékkel.

1943. május 31-én, *Szent Angéla* napján ünnepelte a Rend letelepedésének 25 éves jubileumát. 1942-ben épült fel a tornaterem, - amely még ma is otthont ad diákjaink testnevelés óráinak -, egy évvel később az épület jobb oldali szárnya is elkészült. 1944-ben pedig hozzáfogtak a régi és új szárnyat összekötő kétemeletes épületrész elkészítéséhez, bár a háborús helyzet ezt akadályozta.

Azt, hogy az intézmény falain belül kiváló munka folyik a korabeli sajtó is elismerte: *„Hogy elsőrendű nevelés folyik a zárdában az ma már nem vita tárgya. Boldog szülő, akinek leánya olyan gondos és lelkiismeretes nevelést kap! Köszönet és hála a névtelen munkásoknak és hősöknek! Akik a nemzetnek legértékesebb részét, a boldogabb jövőndő magyar anyáit nevelik.”*

A II. világháború után Magyarországra „új korszak” köszöntött. 1948. június 24-én államosították a kisvárdai Szent Orsolya-rendi Leányliceumot és Tanítóképzőt. Az intézmény összes ingó-és ingatlanvagyonra az állam tulajdonává vált. Az iskola épületének város felé eső részében óvónőképző, a másik szárnyában tanítóképző működött. Az apácákat 1948 után teljesen elszigetelte az akkori község vezetősége, a rendház köré kerítést húztak. 1950-ben pedig az orsolyita nővéreket is „elszállították” az intézetből, és vállalniuk kellett a több évtizedes száműzetést.